

Proved'te interpretaci textu:

1. Které z následujících tvrzení o vypravěči ve výchozím textu odpovídá skutečnosti?

- A) Vypravěčem je několik postav současně.
- B) Vypravěčem je postava, která se účastní děje.
- C) Vypravěč je vševědoucí a stojí mimo příběh.
- D) Vypravěč není v textu vůbec vyjádřen.

2. Popište funkci vnitřního monologu Anny v textu.

3. Uveďte důvod, který vedl Annu k sebevraždě.

4. Která z následujících vět je v úryvku polopřímou řečí?

- A) A v témž okamžiku se zhrozila, co dělá.
- B) Bože, kam půjde?
- C) Chtěla se zvednout a uskočit zpět.
- D) Panebože, odpusť mi všechno!

5. Vysvětlete, jaký význam mají v následujícím souvětí z úryvku metafor *knihy a svíce*:

A svíce, při níž četla knihu plnou nepokoje, klamu, bolesti a zla, ta svíce vzplanula jasnějším světlem než kdy jindy, ozářila jí vše, co předtím bylo obestřeno tmou, zaprskala, začala skomírat a zhasla navždy.

Přímá řeč – reprodukuje přímou promluvu postavy a je opatřena uvozovkami.

Nevlastní přímá řeč – není graficky odlišena uvozovkami od řeči nepřímé.

Nepřímá řeč – je reprodukci řeči postav vypravěčem, je vyprávěna ve třetí osobě.

Polopřímá řeč – dochází při ní k propojení pásma vypravěče a pásma postav, vyjadřuje citové stavy a postoje.

Klíč k rozšiřujícím úlohám:

1. C)
2. Vyjadřuje citové rozpoložení Anny, její myšlenky a obavy ze sebevraždy.
3. Annu dohnal k sebevraždě klesající zájem Vronského.
4. B)
5. Obě metafor jsou eufemismem (zjemnělým výrazem) pro Annin odchod z tohoto světa, neboť metafora knihy i svíce symbolizuje Annin život. *Knihy* představuje život z hlediska prožitých událostí (*plná klamu a nepokoje*), *svíce* a její dohořívání život z hlediska jeho délky a završení.

Modelová interpretace:

Úryvek je poslední částí románu Anna Kareninová Lva Nikolajeviče Tolstého. Hlavní postava – Anna – se kvůli svému milostnému vztahu s Vronským dostala do těžké životní situace, z níž nenachází jiné východisko než smrt; volí proto sebevraždu pod koly vlaku. Text ukázky zachycuje poslední okamžiky života Anny, její myšlenky a pocity jsou vyjádřeny formou vnitřního monologu (*Co se mnou bude?*). Ve vyprávění dochází k prolínání pásma postavy (Anny) a vševědoucího vypravěče. V textu ukázky se tak mísí nepřímá řeč vypravěče (*Chtěla se zvednout a uskočit zpět.*), přímá řeč Anny (*Panebože, odpusť mi všechno!*) s polopřímou řečí (*Bože, kam půjde?*). Úryvek končí smrtí, která je v textu obrazně vyjádřena paralelou ke zhasnutí svíce; Annin život je přirovnán ke knize plné nepokoje.

9. LITERATURA NA PŘELOMU STOLETÍ

PROCES PROMĚNY ZÁMKU

9.1 Moderní literární směry ve světě

- ♦ moderní literární směry konce století (fin de siècle): dekadence, symbolismus, impresionismus
- ♦ francouzští prokletí básníci (CHARLES BAUDELAIRE, PAUL VERLAINE, JEAN ARTHUR RIMBAUD, STÉPHANE MALLARMÉ) a moderní literární směry v Rusku (ANTON PAVLOVIČ ČECHOV) a Americe (WALT WHITMAN)
- ♦ próza symbolismu a dekadence v Anglii (OSCAR WILDE, ROBERT LOUIS STEVENSON) a Itálii (GABRIELE D'ANNUNZIO)
- ♦ symbolistické drama (AUGUST STRINDBERG, MAURICE MAETERLINCK)

Historie:

Atmosféra přelomu století (či tisíciletí) je obvykle ovlivněna dvěma protichůdnými tendencemi – únavou z právě končícího století a netrpělivým očekáváním příchodu století nového. Podobná únava se na sklonku 19. století projevila například ve *filozofii nicoty* (tzv. *nihilismu*) *Arthura Schopenhauera* (1788–1860) a *Friedricha Nietzscheho* (1844–1900).

V literatuře a umění vůbec vyústily dobové nálady ve vznik *moderních směrů*. Jejich společným znakem je reakce na realismus. Podobně jako v případě stoupenců romantismu je představitelům moderních uměleckých směrů blízký *individualismus*, tedy přesvědčení o soběstačnosti a nezávislosti každého lidského jedince, *pesimismus*, tj. nespokojenost s postavením individua ve společnosti konce století (francouzsky *fin de siècle*), a *sensitivnost* – důraz na smyslové vnímání. Snahou umělců je tvorba čistého umění (*l'art pour l'art*). Centrem *modernismu*, jak jsou tyto směry někdy souborně nazývány, se stala Francie. Autoři poezie, hanlivě zvaní *prokletí básníci*, tvoří mnohdy básně v próze a užívají volný verš. Hlavními uměleckými směry jsou *dekadence*, *symbolismus* a *impresionismus*.